

Pregledni rad

UDK 371.3:811.111

DOI 10.7251/SVR1307334M

COBISS.BH-ID 3948056

GARDNEROVA TEORIJA VIŠESTRUKÉ INTELEGENCIJE I NASTAVA ENGLESKOG JEZIKA U OSNOVNIM ŠKOLAMA

Mr Dragana Moro¹

Fakultet međunarodnih odnosa i diplomacije Sveučilište Hercegovina
Mostar

Apstrakt: Svrha ovog rada je definirati i istražiti teoriju višestruke inteligencije i ponuditi prijedloge koji uključuju ideje za nastavne sate i razredne aktivnosti, kao što su upotreba računalne tehnologije, kreativnog pisanja i drugih koje pomažu nastavnicima u implementaciji teorije višestruke inteligencije u učionici. Pravilnom implementacijom navedene teorije i podučavanjem sadržaja koji predstavljaju izazov za sve učenike, kao i određenih stilova učenja, učenici će biti u mogućnosti:

- Postati neovisni, izgraditi samopoštovanje, odgovornost i vlastite ciljeve,
- Razviti vještine suradnje,
- Demonstrirati usvojene rukovodstvene vještine,
- Pokazati i dokazati sposobnost multimodalnog rada (kroz upotrebu višestruke inteligencije) pri izradi školskih izvješća, multimedijalnih projekata, kao i drugih složenijih zadataka.

Teorija višestruke inteligencije drži da inteligencija nije posebna osobina ljudskog uma, kao što se vjeruje, nego da je svako ljudsko biće obdareno s nekoliko vrsta inteligencije, od kojih se svaka može njegovati i razvijati na različite načine.

Prema Gardneru, postoji sedam osnovnih inteligencija koje se mogu povezati s njihovim neurološkim podlogama: verbalno/lingvistička inteligencija (osjetljivost na izgovorene i napisane riječi i sposobnost usvajanja jezika), logičko/matematička inteligencija (sposobnost analiziranja problema logički i znanstveno), glazbena inteligencija (vještina izvedbe, skladanja i razumijevanja glazbe), tjelesno/kinestetička inteligencija (najbolji primjer ovog tipa inteligencije su plesači, umjetnici i kirurzi), vizualno/prostorna inteligencija (specifična za pilote, grafičke dizajnere i arhitekta), interpersonalna inteligencija (talent za razumijevanje i odnose prema drugim ljudima), intrapersonalna inteligencija (sposobnost razumijevanja samog sebe) i naturalistička (razumijevanje prirode).

Izazov je pronaći načine pomoću kojih bi se razvila svaka inteligencija pojedinačno i uvesti različite načine učenja koji odgovaraju svakoj osobi pojedinačno. Kvalitativno istraživanje prikazano u ovom radu predstavlja početni korak u davanju posebne prilike učenicima, kako bi sami otkrili svoje vlastite mogućnosti i inteligencije

¹ Profesor engleskog jezika, e-mail: ravnateljicaipg@gmail.com

koje posjeduju. U slučaju ispitanika iz ove studije, njihova najizraženija inteligencija općenito je tjelesno/kinestetička inteligencija. Iako rezultati studije upućuju na postojanje višestrukih vještina, stavova i ponašanja, trebalo bi se napraviti daljnje istraživanje kako bi se utvrdilo hoće li ove vještine postojati i dalje tijekom školovanja.

Ključne riječi: *višestruka inteligencija, obrazovanje, pedagoški izazovi.*

GARDNEROVA TEORIJA VIŠESTRUKHE INTELIGENCIJE – UVOD U STUDIJU

Sve do početka ovog stoljeća, riječ „inteligencija“ pojedinci su primarno koristili u nadi kako bi opisali vlastite mentalne snage, ali i one snage uma koje posjeduju druge osobe. Inteligencija se često uzima kao mjerilo postizanja vrhunskih rezultata na testiranjima ili kao mjerilo postizanja ocjena u školi. Tokom 1900. godine francuski psiholog Alfred Binet pokušao je izvesti točnu mjeru koja će predvidjeti uspjeh ili neuspjeh učenika u najnižim razredima osnovnih škola. Rezultat je bila preteča standardnog IQ testa, koji se i danas koristi. Ovo je označilo dimenziju mentalne sposobnosti koja će se koristiti kao standard za sve. Branitelji tradicionalizma u obrazovanju nastavljaju propagirati i poticati ovu paradigmu *Uniformiranog školovanja* – obrazovnog sustava koji se bazira na nacionalnim standardima i učinkovitosti, isplativog pristupa u formi višestrukog izbora. Protiv ovog, dugotrajnog pravila, mnogi istraživači, učitelji, pa čak i roditelji, izrazili su rezerviranost kako takvi testovi ne mogu ocjenjivati sposobnost djeteta i njegovih potencijala, nego više pokazuju kako je dijete dobro ili nije dobro u izradi određenih standardiziranih testova.

Učenike ne bi trebalo suditi prema onome što ne znaju, nego prema onome što znaju, a obrazovanje bi trebalo usmjeriti na izvođenje potencijala iz svakog pojedinca. Sve donedavno, ovakav pogled imao je oblik utopijskog i nerealnog pogleda, ali nova teorija učenja i inteligencije prisilila je učitelje i sve one koji se bave obrazovanjem, da preispitaju pedagoške metode prošlog stoljeća. Ova teorija nazvana je teorijom višestruke inteligencije.²

Višestruka inteligencija je naziv za obrazovnu teoriju, koju je prvo razvio psiholog Howard Gardner, i opisuje niz različitih vrsta „inteligencije“ koju posjeduju ljudska bića. U ovoj studiji predstavljeni su, ne samo rezultati istraživanja, nego i novi pristupi koji bi se vrlo jednostavno mogli implementirati u učenje i podučavanje stranog jezika u školama u Bosni i Hercegovini.

TEORIJA HOWARDA GARDNERA

Howard Earl Gardner rođen je i odrastao u Scrantonu, Pennsylvania, 11.7.1943. godine. Njegovi roditelji su izbjegli iz nacističke Njemačke. Bio je učenik koji je jako volio svirati klavir. Zapravo, tijekom djetinjstva, usavršio je svoje klavijaturističke sposobnosti i smatralo se da

² Carvin, A., *Exploring Technology and School Reform* (n.d.).

će mu to postati vjerojatno i profesija. Iako nije postao profesionalni klavijaturist, podučavao je klavir u razdoblju od 1958. do 1969. godine. Umjetnost i podučavanje interesi su koje je promovirao kroz svoju cjelokupnu životnu karijeru.

Howard Gardner je sveučilišni profesor na Harvardu, autor 25 knjiga prevedenih na 28 jezika, kao i stotina objavljenih članaka. Dobitnik je 26 počasnih titula s različitih fakulteta i sveučilišta. Časopisi Foreign policy i Prospect proglasili su ga 2005. i 2008. godine jednim od 100 najutjecajnijih intelektualaca u svijetu. Najpoznatiji je po svojoj teoriji višestruke inteligencije, kritici prema stavu da postoji samo jedna ljudska inteligencija koja može biti procijenjena kroz standardne psihometrijske instrumente koji se koriste.

On, naime, tvrdi kako je klasičan IQ test previše ograničen, te kako postoji čak osam različitih vrsta inteligencije. Testovima višestruke inteligencije učenici mogu istražiti svoje potencijale, talente, skrivene želje i napokon ih ostvariti.

Vrste inteligencije

Verbalno-lingvistička inteligencija – obilježava sposobnost upotrebe riječi u govoru i pisanju. Osoba s razvijenom lingvističkom inteligencijom osjetljiva je na značenje, zvuk i ritam riječi, te na funkciju i snagu jezika.

Karakteristike: dobar govornik/pisac, voli čitanje i pisanje od najranije dobi, ima velik kapacitet memorije za sve vrste riječi, najbolje uči slušanjem i bilježenjem podataka, bogat vokabular, često čita na glas dok uči, pročitano i naučeno uvijek prepričava svojim riječima...

Logičko-matematička inteligencija – obilježava primjenu logike u sistemima i brojkama. Osobe koje posjeduju ovu vrstu inteligencije imaju tendenciju uspostavljanja logičkih odnosa, prijedloga i postavki, dobri su u analiziranju i planiranju stvari na principu logike. IQ testovi najviše se oslanjaju na ovu vrstu inteligencije.

Karakteristike: organiziranost, uočavanje sličnosti i različitosti, zanimanje za znanost, informatiku i kompjutere, analiziranje stvari, učinkovito rješavanje problema, korištenje mentalnih mapa...

Vizualna inteligencija – obilježava razmišljanje u slikama i videnje slika u umu. Čovjeka s ovom vrstom inteligencije krase sposobnost razmišljanja i gledanja na stvari u obliku slika. U svojoj glavi jasno vidi kako će neke stvari izgledati. Ima sposobnost vizualizacije i umjetničkog pogleda na svijet.

Karakteristike: vole imati svoj prostor za „mir“, pri slušanju muzike vizualni tipovi mogu „vidjeti“ riječi pjesme, dobri su u crtanju i slikanju, imaju smisla za boje, vole se lijepo i skladno oblačiti, vole fotografiju, film i video, razmišljaju i pamte u slikama...

Kinestetička inteligencija – osoba koja posjeduje ovu inteligenciju upotrebljava cijelo svoje tijelo kako bi izrazila svoje osjećaje,

najbolje uči djelovanjem. Ova inteligencija zahtijeva fizičku koordinaciju, balans, snagu i brzinu. Kao primjer mogu se navesti plesači i sportaši, a svatko od nas posjeduje kinestetičku inteligenciju u određenoj mjeri.

Karakteristike: nikada nisu na mjestu, vole dodirivati stvari, kontroliraju svoje tijelo, najbolje uče u pokretu...

Glazbena inteligencija – obilježava je sposobnost stvaranja glazbe, dobrog sluha za pjevanje ili općenitog razumijevanja glazbe. Osobe s razvijenom glazbenom inteligencijom razmišljaju u zvukovima, melodijama i ritmovima, te imaju bolju koncentraciju ako svira glazba u pozadini. Sposobne su prepoznati, stvoriti i producirati glazbu služeći se instrumentima ili glasom, te mogu čuti glazbu u svom umu. Postoji snažna povezanost između glazbe i emocija za vrijeme slušanja.

Karakteristike: mijenjanje raspoloženja u skladu s glazbom, lako pamćenje tekstova pjesama i melodija, odlasci na koncerte, pisanje pjesama ili pjevanje, sviranje instrumenata, slušanje glazbe prije učenja radi opuštanja...

Interpersonalna inteligencija – obilježava interakciju s drugim ljudima. To je sposobnost uspješne suradnje s drugim ljudima, pokazivanje empatije i razumijevanja, te primjećivanje tuđih motivacija i ciljeva. Osoba s izraženom ovom vrstom inteligencije, lako se povezuje s drugim ljudima i sklapa prijateljstva, te se brine o drugima i često ima ulogu vođe.

Karakteristike: zabave i društveni događaji, mnogo vremena provode s drugim ljudima, uče od drugih, dobri su govornici i vješti u komunikacijama...

Intrapersonalna inteligencija – obilježava razumijevanje samoga sebe, vlastitih misli i osjećaja. Osobe kod kojih dominira intrapersonalna inteligencija jako dobro poznaju sami sebe i svjesni su svojih vrlina, ali i mana, te svojih slabosti, znaju kako postići ciljeve koje su zadali. Ovakve osobe imaju jako razvijen unutarnji svijet kojeg ne dijele s drugima.

Znaju i razumiju sebe, vrlo su neovisni, razumiju svoje emocije, vole mir i tišinu, često sanjare, žele se istaknuti i biti drugačiji od ostalih...

Naturalistička inteligencija – obilježava razumijevanje prirode. Osobe s razvijenom naturalističkom inteligencijom mogu lako prepoznati različite vrste biljaka i životinja. Često posjeduju vlastiti vrt i vole pored sebe imati kućnog ljubimca. Stalo im je do očuvanja okoliša.

PRAKTIČNA STUDIJA

Uvod

Većina učenika u našim obrazovnim sustavima, počevši od predškolskog, preko osnovnoškolskog, srednjoškolskog, pa sve do visokoškolskog obrazovnog sustava, nije upoznata sa svojim unutrašnjim talentima, vještinama, kompetencijama ili ako upotrijebimo Gardnerov izraz „inteligencijama“. Obično ti isti učenici vide sebe kao „obrazovane propalice“. Takvi, obično jako talentirani mladi ljudi, ne mogu shvatiti da

mogu, doista, posjedovati snagu barem jedne od svih Gardnerovih dimenzija inteligencije. Ovi učenici su obično obeshrabreni i povučeni. Vremenom, čak postaju agresivniji i buntovnjiji kako bi sakrili svoje nisko samopoštovanje, ignorirajući druge „inteligencije“ koje posjeduju. Čini se, da u mnogim slučajevima, javne škole nastoje fokusirati svoju pozornost na akademske slabosti učenika, i to na štetu razvijanja nekih drugih snaga ili talenata. Učitelji, posebno oni koji su direktno odgovorni za razvoj intelektualnih vrijednosti kod djece, morali bi se dodatno obrazovati ili barem preusmjeriti svoja razmišljanja na način da intelektualne funkcije ne spadaju u jedinstveni okvir uma, kako se tradicionalno predstavljalo godinama. Umjesto toga, svi oni bi trebali duboko osjećati i vjerovati da umovi njihovih učenika imaju više različitih okvira. Morali bi, u bliskoj suradnji s drugim kolegama, razviti statistički uvjerljive i validne mjere i instrumente procjene širih oblika inteligencije.

Metodologija

Predmet ove studije jeste 20 učenika u dobi od 12 godina kao i njihova profesorica engleskog jezika. Studija je provedena u Osnovnoj školi „Ivan Gundulić“ u Mostaru, a u istoj je sudjelovalo devet (9) učenica i jedanaest (11) učenika 6. razreda. Studija je imala dva cilja:

- a) Prvi cilj bilo je istražiti osobne snage svakog učenika (sukladno modelu VI) dajući im provjereni test višestruke inteligencije, ali i istražiti osobne snage njihove profesorice, te općenito mišljenje profesorice o metodi višestruke inteligencije. Svi učenici pokazali su jedinstvene, ali i jako slične snage najdominantnijih profila inteligencije, sukladno navedenom testu.
- b) Drugi cilj odnosi se na predmetnog profesora kroz sljedeća istraživačka pitanja: „Jeste li upoznati s konceptom višestruke inteligencije?; Oslanjate li se u svom radu na druge vrste inteligencije osim na tradicionalnu?; Koje vrste inteligencija koristite u svom radu s učenicima šestog razreda?“

Profesorica koja je bila dio ove studije, radi kao profesorica engleskog jezika u ovoj školi već 30 godina i posjeduje jako bogato iskustvo u učiteljskom radu. Činjenica da je bila upoznata s konceptom višestruke inteligencije bila je jako dobra osnova za ovo istraživanje. Predmet ovog istraživanja bili su učenici 6. razreda, a zbog spoznaje da znanje engleskog jezika nije bilo na visokoj razini, izvorni test preveden je na njihov maternji jezik - hrvatski jezik. Imali su trideset minuta vremena za izradu testa, a s istim nisu imali nikakvih poteškoća, jer su sve nejasnoće bile jasno objašnjene, a test u skladu s njihovom dobi. Svi učenici su bili oduševljeni idejom o izradi testa koji je urađen po pravilima i prema uputama koje su dobili na početku sata.

Rezultati

Rezultati istraživanja prikazani su pojedinačno za sve učenike sukladno dominaciji pojedinih inteligencija, i to odvojeno za učenice (Ž) i učenike (M).

Od ukupno 9 učenika u razrednom odjelu, kod 4 učenice bila je najrazvijenija tjelesno/kinestetička inteligencija, a 4 učenice imale su iste rezultate koji su pokazivali snagu interpersonalne inteligencije.

Učenici su imali slične rezultate kao i učenice, tj. od ukupno 11 učenika u razrednom odjelu, njih 6 imalo je najrazvijeniju tjelesno/kinestetičku inteligenciju, dok su ostali bili podijeljeni na druge tipove inteligencija. Njihova nastavnica također je odradila isti test, a kod nje se kao najjača pokazala verbalno/lingvistička inteligencija.

Ako uzmemo u obzir rezultat cijelog razrednog odjela, vidjet ćemo da je tjelesno/kinestetička inteligencija na prvom mjestu, što se na neki način i podrazumijeva, upravo zbog toga što učenici u ovoj dobi koriste svoje tijelo i rješavaju probleme kroz različite pokrete (skakanje, okretanje, trčanje i sl.).

Osim gore već navedene tjelesno/kinestetičke, drugi tipovi inteligencije i nisu previše razvijeni kod učenika uzetih u ovom uzorku, ali testovi pokazuju da ipak postoje.

NAČINI IMPLEMENTACIJE TEORIJE VIŠESTRUKIJE INTELIGENCIJE U NASTAVI STRANIH JEZIKA

- Dodati interdisciplinarni elemente u omiljene nastavne jedinice
Na primjer, razmislite kako oživjeti sat matematike kroz pisanje pjesama, izvedbu plesova ili pisanje priča koje će im pomoći prisjetiti se matematičkih činjenica ili procesa. Treba svakako istaknuti srž predmeta, ali i uključiti učenike i to što kreativniji.
- Suradivati s drugim nastavnicima u školi ili društvenoj zajednici
Timski rad s kolegama koji su također zainteresirani za metodu višestruke inteligencije: treba pronaći partnera koji će pomoći u realizaciji ideja. Poseban naglasak treba staviti na korelacije s drugim predmetima.
- Ponuditi učenicima različite mogućnosti za izradu projekata
Treba pustiti učenicima da koriste svoju maštu, dajući im slobodu izražavanja pri izradi svakodnevnih zadataka koje će upotpuniti vizualnim sredstvima. Treba ih osloboditi straha od učenja napamet, jer učenje napamet nije ono što oni trebaju raditi.
- Upotrijebiti model višestruke inteligencije u izradi grupnih zadataka, s ciljem da svaki učenik pokaže sve vještine i znanja.
- U nastavu uključiti zajednicu, roditelje, obitelj i goste
- Pronaći pomoć na Internetu.

ZAKLJUČAK

Vrlo je važno naglasiti da teorija višestruke inteligencije ima dvije vrlo primamljive strane. Jedna je da, kad se gleda kroz prizmu višestruke inteligencije, više učenika uspije. Kad nastavnici daju različite pristupe u

učenju i svladavanju nastavnog gradiva, osim što izvlače samo najbitnije informacije, učenici postaju uspješniji u svom radu. Teorija višestruke inteligencije fokusirana je na dijete, a ako shvatimo da svako dijete uči na svojstven način, onda će implementacija metode biti brža i učinkovitija.

Druga strana se odnosi na ulogu nastavnika. U tradicionalnim školama, nastavnici se općenito oslanjaju na knjige i udžbenike koji su preporučeni kao obvezni, a vrlo malo pozornosti posvećuju dodatnim sadržajima. Koristeći metodu višestruke inteligencije, svaki nastavnik dobiva mogućnost kreativnog izražavanja i pripreme učenika za bolju budućnost.

GARDNER'S THEORY OF MULTIPLE INTELLIGENCES AND ENGLISH LANGUAGE TEACHING AT SCHOOLS

Dragana Moro, M.A.

Abstract: The purpose of this paper is to define and to explore the Multiple Intelligences theory (MI theory) and offer suggestion including lesson ideas and classroom activities such as uses of computer technology, writing activities, etc. That enable teachers to implement MI theory in the classroom. By properly implementing MI theory and teaching challenging content to all students' intelligences and preferred learning styles. In that case our students will:

- Become more independent; improve self esteem, responsibility and self direction
- Improve cooperative skills
- Demonstrate improved leadership skills
- Show and improve their ability to work „multimodally“ (use multiple intelligences), when doing school reports, multimedia projects, and complete other school tasks.

The theory of Multiple Intelligence advocates the fact that intelligence is not a single property of the human mind, as is commonly believed, but rather that each human being is endowed with a set of several intelligences each of which can be nurtured and challenged in specific ways.

According to Gardner, there are seven distinct intelligences that can be linked to their neurological substrate: linguistic intelligence (sensitivity to the spoken and written word and ability to master languages), logical-mathematical intelligence (the capacity to analyze problems logically and scientifically), musical intelligence (skill in the performance, composition and appreciation of music), bodily-kinaesthetic intelligence (as exemplified by dancers, surgeons and artists), visual-spatial intelligence (characteristic of pilots, graphic artists and architects), interpersonal intelligence (a talent for understanding and relating to other people) and intrapersonal intelligence (the capacity for understanding oneself). The challenge is to find ways to ascertain individual intelligence and to implement different ways of learning appropriate to each person. The qualitative research study outlined in this thesis represented the initial step in providing students with a chance to see their own possible intelligences. In this case the most dominant intelligence for classroom in general is Bodily/Kinaesthetic Intelligence). Although the results of the study indicated increased multimodal skills, attitudes and behaviour, further study must be done to determine if such skills will continue to be present as these students proceed with their schooling.

Key words: *multiple intelligences, education, pedagogical challenges*

LITERATURA

1. Carvin, Andy (n.d.) (2005): Exploring Technology and School Reform
2. Filipović, Rudolf, (2002): hrvatsko –engleski rječnik
3. Gardner, Howard, (1991.) Intelligence in Seven Steps
4. Jack, C. Richards, Theodore S. Rodgers, (2001): Approaches and Methods in Language Teaching, Oxford University Press
5. Multiple Intelligences Test – based on Howard Gardner's MI model, from <http://businessballs.com/howardgardnermultipleintelligences.html>